

**RADA
EURÓPSKEJ ÚNIE**

**V Bruseli, 21. februára 2005 (01.03)
(OR. en)**

6604/05

**EDUC 29
SOC 76**

VÝSLEDOK ROKOVANÍ

od: Rada (vzdelávanie, mládež a kultúra)

dňa: 21. február 2005

Č. predch. dok.: 6327/05 EDUC 19 SOC 53 + COR 1

Vec: Závery Rady o vzdelávaní a odbornej príprave v rámci preskúmania lisabonskej stratégie v polovici jej trvania

Na základe poverenia, ktoré vydala Európska rada na svojom zasadnutí 4. - 5. novembra 2004, prijala Rada (vzdelávanie, mládež a kultúra) horeuvedené závery, ktorých znenie je tu uvedené a ktoré predloží jarnému zasadnutiu Európskej rady v Bruseli (22. - 23. marca 2005) v rámci preskúmania lisabonskej stratégie v polovici jej trvania.

ZÁVERY RADY (VZDELÁVANIE, MLÁDEŽ, KULTÚRA)
O VZDELÁVANÍ A ODBORNEJ PRÍPRAVE V RÁMCI
PRESKÚMANIA LISABONSKEJ STRATÉGIE V POLOVICI JEJ TRVANIA

RADA

so zreteľom na

1. Nový strategický cieľ Európskej Únie stať sa „najkonkurencieschopnejším a najdynamickejším hospodárstvom na svete založeným na vedomostiach, schopným udržať trvalý hospodársky rast s väčším počtom a vyššou kvalitou pracovných príležitostí ako aj väčšou spoločenskou súdržnosťou“, ktorý sa stanovil na zasadnutí Európskej rady 23. - 24. marca 2000 v Lisabone a potvrdil na zasadnutí Európskej rady 23. a 24. marca 2001 v Štokholme.
2. Významný prínos celoživotného vzdelávania, ktoré zahŕňa všetky formy vzdelávania ako aj všetky úrovne a dimenzie vzdelávania a odbornej prípravy, k týmto cieľom a k dosiahnutiu trvalo udržateľného rozvoja, ako to potvrdilo aj samotné zasadnutie Európskej rady v Lisabone.
3. Skutočnosť, že približne 33 miliónov ľudí v Európskej únii nie je v aktívnom pracovnom pomere, pracovná sila Európy staršie a 32% populácie v produktívnom veku (78 miliónov) má nízku kvalifikáciu. Napriek tomu bude v priebehu nasledujúcich piatich rokov z novovytvorených pracovných miest iba 15% určených pre ľudí so základným vzdelaním, zatiaľ čo na 50% novovytvorených pracovných miest budú potrební vysoko kvalifikovaní pracovníci.
4. Dosiahnutý pokrok, najmä v kontexte pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ na vnútroštátnej a európskej úrovni.
5. Oznámenie Komisie jarnému zasadnutiu Európskej rady v roku 2005 („Spoločné úsilie pre rast a pracovné miesta - Nový začiatok lisabonskej stratégie“) a potrebu stanoviť oblasti, v ktorých môže Európska rada podporiť ďalší pokrok.

ZDÔRAZŇUJE, ŽE

6. Spoločnosť založená na vedomostiach je pre lisabonskú stratégiu kľúčová. Prínos vzdelávania a odbornej prípravy je teda nenahraditeľný, pretože zabezpečuje základňu nevyhnutných zručností a tvorivý potenciál.
- Lisabonské ciele konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu je možné dosiahnuť iba vtedy, ak budú mladí ľudia prichádzajúci na trh práce riadne vybavení vďaka kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave, ktoré držia krok s vývojom spoločnosti.
 - Efektívnejšie investovanie do vzdelávania a odbornej prípravy vo všeobecnosti vedie k výraznému nárastu národného produktu krajiny a prispieva k príjmu učiacich sa v budúcnosti.
 - Vyššia kvalita vzdelávania a odbornej prípravy ako aj lepší prístup a vyššia účasť nielenže poskytujú rastúcemu počtu ľudí možnosť osobného rozvoja, ale aj prispievajú k trvalo udržateľnému hospodárskemu rastu, spoločenskej súdržnosti ako aj k väčšiemu počtu a vyššej kvalite pracovných príležitostí.
 - Rastúca miera účasti a absolvovania počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy pozitívne ovplyvnia kvalitu pracovnej sily, zlepšia zamestnateľnosť ľudí, a teda znížia mieru verejných výdavkov.
 - Oblasť vysokoškolského vzdelávania sa nachádza na križovatke výskumu, vzdelávania a inovácie, a preto je pre konkurencieschopnosť Európskej únie kľúčová.
 - Žiadne rozvinuté hospodárstvo nemôže prežiť bez trvalého zvyšovania kvalifikácie ľudí bez ohľadu na ich vek. Celoživotné vzdelávanie je preto základom a je ho potrebné podporovať vo všetkých členských štátoch. Zvyšuje celkovú odbornú úroveň pracovnej sily, umožňuje ľuďom prispôbiť sa rýchlo sa meniacim potrebám trhu práce či novým technológiám a zlepšuje podmienky pracovnej a geografickej mobility. V tomto smere je nevyhnutné, aby mali všetci základnú prípravu v oblasti informačných a komunikačných technológií (digitálna gramotnosť).
7. Pokiaľ ide o trvalo udržateľný rast a „väčší počet a vyššiu kvalitu pracovných príležitostí“, vzdelávanie a odborná príprava predstavujú základy pre budovanie kvalitnejších pracovných príležitostí a trvalo udržateľného rozvoja. Ešte väčšmi to platí v spoločnosti a hospodárstve založených na vedomostiach .

- Predpokladom väčšieho počtu pracovných príležitostí je intenzívnejší hospodársky rast zameraný na zvyšovanie počtu pracovných príležitostí, na jeho dosiahnutie je zasa potrebné, aby mala pracovná sila zručnosti a schopnosti vyhovujúce potrebám podnikateľov a firiem.
 - Kvalitnejšie pracovné príležitosti si od pracovníkov vyžadujú vyššiu úroveň schopností, čo si zasa vzhľadom na demografické zmeny vyžaduje väčší osobný rozvoj na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy počas celého života. Možno to dosiahnuť neformálnym i informálnym vzdelávaním a odbornou prípravou.
 - Vzdelávaním a odbornou prípravou si mladí ľudia lepšie uvedomujú environmentálny rozmer a chápu, že trvalo udržateľný hospodársky rast nesmie pri uspokojovaní potrieb súčasných generácií ohroziť potreby budúcich generácií.
8. Pokiaľ ide o otázku „väčšej spoločenskej súdržnosti“, vzdelávanie a odborná príprava podporujú porozumenie a toleranciu. Navyše ponúkajú spravodlivejší vstup do života pre všetkých.
- Skoré vzdelávanie je najlepšou príležitosťou na rozvoj sociálnych zručností u detí a na ich prípravu na čoraz viac multikultúrny svet, v ktorom žijeme, a najmä na lepšiu predškolskú prípravu pre deti s obmedzenými príležitosťami.
 - Výchova k občianstvu v najširšom zmysle vrátane príležitostí na účasť v občianskej spoločnosti je ďalším z prostriedkov boja proti kultúrnemu a spoločenskému vylúčeniu a uľahčujúcim začleňovanie mladých ľudí ako aj ľudí s osobitnými potrebami do spoločnosti.

PRIPOMÍNA, ŽE:

9. V súlade s lisabonskými závermi sa Rada dohodla na súvislom a integrovanom pracovnom programe, ktorý sa teraz označuje ako „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“. Rada a Komisia vo svojej spoločnej priebežnej správe pre Európsku radu prijatej vo februári 2004 vyzdvihli tri prioritné oblasti, ktoré si vyžadujú okamžitú pozornosť:

- Zamerať reformy a investície na kľúčové oblasti pre spoločnosť založenú na vedomostiach.
- Zaviesť celoživotné vzdelávanie do praxe.
- Vytvoriť európsky priestor vzdelávania a odbornej prípravy.

10. Dosiahla sa dohoda o Európe ako aj o ďalších kľúčových otázkach, ako napríklad o určovaní a ohodnocovaní neformálneho a informálneho vzdelávania, zabezpečovaní kvality pri odbornom vzdelávaní a príprave (OVP) a o celoživotnom usmerňovaní. Teraz je potrebné sústrediť sa na vykonávanie týchto dojednaní na vnútroštátnej úrovni. Priority budúcich reforiem a investícií v oblasti OVP sú vymedzené v záveroch Rady prijatých 15. novembra 2004, ktoré boli základom pre maastrichtské komuniké prijaté 14. decembra 2004.
11. Vplyvom Bolonského procesu sa dosiahol pokrok pri podnecovaní reformy učebných osnov vo vysokoškolskom vzdelávaní v celej Európe. V decembri 2003 bol okrem toho prijatý program Erasmus Mundus na zviditeľnenie EÚ vo svete ako strediska výnimočnosti v oblasti vzdelávania. Intenzívnejšia činnosť a podpora zo strany EÚ by však vysokoškolským inštitúciám umožnili plniť ich kľúčovú rolu pri dosahovaní lisabonských cieľov.
12. Na účely sledovania pokroku v rámci spomenutého pracovného programu prijala Rada v máji 2003 niekoľko porovnávacích noriem pre EÚ ako celok. Všetky sú z hľadiska lisabonskej stratégie nesmierne dôležité, a preto je ich potrebné dosiahnuť do roku 2010.
13. Na vnútroštátnej úrovni prebieha modernizácia systémov vzdelávania a odbornej prípravy, na vykonanie potrebných reforiem však zostáva urobiť ešte veľa práce.

ODPORÚČA, ABY SA:

14. V rámci prípravy nadchádzajúcej spoločnej správy Rady a Komisie Európskej rade v roku 2006 podnikli na európskej a vnútroštátnej úrovni ďalšie kroky so zreteľom na preskúmanie lisabonskej stratégie v polovici jej trvania podľa priorít programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ stanovených v spoločnej priebežnej správe z roku 2004, najmä s ohľadom na kroky zamerané na rozvoj ľudského kapitálu:

□ Zamerať reformy a investície na oblasti kľúčové pre spoločnosť založenú na vedomostiach

- Zrealizovať lisabonský cieľ podstatného nárastu a efektívneho využívania verejných a súkromných investícií do vzdelávania a odbornej prípravy.
- Vytvoriť kultúru výnimočnosti ako aj systémy hodnotenia, ktoré zabezpečia, aby sa systémy vzdelávania a odbornej prípravy EÚ stali svetovými značkami kvality.
- Zlepšiť správu na vnútroštátnej úrovni zaangažovaním všetkých zainteresovaných strán vrátane sociálnych partnerov a zlepšením koordinácie medzi dotknutými verejnými orgánmi.
- Posilniť súčinnosť a komplementárnosť medzi vzdelávaním a ostatnými strategickými oblasťami, ako napríklad zamestnanosťou, výskumom a inováciami či makroekonomickou politikou.

□ Zaviesť celoživotné vzdelávanie do praxe:

Cieľom vnútroštátnych stratégií celoživotného vzdelávania by malo byť zabezpečiť, aby všetci občania získavali kľúčové schopnosti potrebné v spoločnosti založenej na vedomostiach a aby sa vytváralo otvorené, atraktívne a prístupné vzdelávacie prostredie. K dosiahnutiu týchto cieľov môžu okrem iných prispieť aj tieto opatrenia:

- Zvýšiť počet príležitostí na celoživotné vzdelávanie, napríklad prostredníctvom diaľkového štúdia najmä s využitím IKT.
- Stimulovať dopyt po celoživotnom vzdelávaní pomocou opatrení zameraných na zosúladenie práce a rodinného života.
- Nájsť modely spoločného znášania nákladov na pokračovanie odbornej prípravy (zamestnávateľa, zamestnanci a verejná služba).

- Vytvoriť vnútroštátne stratégie zamerané okrem iného na preklenutie súčasného rozdielu v možnostiach prístupu k celoživotnému vzdelávaniu medzi veľkými a malými firmami a medzi vysoko a nízko kvalifikovanými ľuďmi.
 - Prijatť akčný program zameraný na budúcnosť oblasti celoživotného vzdelávania.
- Vytvoriť európsky priestor vzdelávania a odbornej prípravy:
- Posilniť otvorenosť koordinácie, napríklad prostredníctvom:
 - práce v skupinách s „partnerským vzdelávaním“, ktoré členským štátom umožnia sústrediť sa na svoje prioritné oblasti;
 - zlepšenia rozsahu, presnosti a spoľahlivosti štatistík z oblasti vzdelávania a odbornej prípravy;
 - stanovenia ukazovateľov v nových oblastiach a ich uplatnenia v praxi, ako to predpokladá spoločná priebežná správa, vrátane ukazovateľa úrovne ovládania cudzieho jazyka, ktorý sa požadoval na zasadnutí Európskej rady v marci 2002 v Barcelone.
 - Prijatť na európskej úrovni spoločné referenčné body v oblastiach ako sú napríklad kľúčové schopnosti a odborná príprava učiteľov a školiteľov;
 - Posilniť úlohu inštitúcií vyššieho vzdelávania v lisabonskej stratégii a zlepšiť kvalitu vysokoškolského vzdelávania s cieľom zvýšiť jej medzinárodnú atraktivitu a mobilitu študentov i zamestnancov.
 - Zvýšiť súčinnosť a komplementaritu medzi vysokoškolským vzdelávaním a výskumom s cieľom stimulovať inovácie a zamestnanosť prostredníctvom mobility mladých výskumníkov a budovania siete centier výnimočnosti.
 - Do konca roku 2006 vytvoriť európsky rámec kvalifikácií, ktorý bude spoločnou referenčnou normou pre OVP i všeobecné vzdelanie (stredoškolské a vysokoškolské) založenou na schopnostiach a výsledkoch vzdelávania.

VYZÝVA EURÓPSKU RADU, ABY:

15. Potvrdila, že celoživotné vzdelávanie je a zostane nevyhnutným predpokladom dosiahnutia lisabonských cieľov. V tomto kontexte je úspešné vykonávanie pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ základom rozvoja vedomostí a inovácií ako aj vytvárania väčšieho počtu a vyššej kvality pracovných príležitostí.

16. Využila impulz preskúmania v polovici trvania a zamerala sa na tieto kroky:

- zaviesť v členských štátoch do roku 2006 za účasti všetkých dotknutých strán súvislé a komplexné stratégie celoživotného vzdelávania, ktoré zastrešujú všetky úrovne a dimenzie vzdelávania a odbornej prípravy a vytvárajú potrebné zručnosti a schopnosti;
- presadzovať na všetkých úrovniach systémov vzdelávania a odbornej prípravy výnimočnosť v prospech pracovných príležitostí a rastu ako aj spoločenskú súdržnosť;
- vykonať v členských štátoch pracovný program „vzdelávanie a odborná príprava 2010“ vrátane potrebného zvýšenia a efektívnejšieho využívania investícií do vzdelávania a odbornej prípravy;
- posilniť európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom stimulovať a podporiť reformy, najmä prostredníctvom
 - partnerského učenia, ktoré je bližšie potrebám členských štátov;
 - skvalitnenia sledovania dosiahnutého pokroku;
 - posilnenia prínosu OVP, vyššieho vzdelávania a výskumu pre lisabonskú stratégiu;
 - vytvorenia a vykonávania európskeho rámca kvalifikácií.

17. Vyzvala Radu (vzdelávanie, mládež, kultúra), aby v rámci mechanizmov lisabonskej stratégie na podávanie správ prispela k sledovaniu aspektov, ktoré patria do jej právomoci, t. j. vzdelávanie a odborná príprava.

18. V rámci preskúmania lisabonskej stratégie v polovici jej trvania akceptovala iniciatívu Európsky pakt mládeže s cieľom podporiť generáciu mladých Európanov s kvalitnými pracovnými príležitosťami, vyššou úrovňou vzdelania a možnosťou odbornej prípravy zameranej na zlepšenie prispôsobivosti a aby v rámci programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ a existujúcich programov vymedzila smery konkrétnych opatrení na tieto účely.
